

NÉPNEVELŐ.

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATH. NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.

Megjelenik minden vasárnap egy évfolyam terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy-egy példányban **ingyen**.

Előfizetési ár: egész évre 3 frt. Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28. szám

(Szent-István-Társulat.)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek **minden egyes szövegért**, minden közlés után 3 kr. (6 fillér) fizetendő. — Egyéb hirdetéseknek egész oldal 16 frt, fél 8 frt, negyedrészt 4 frt és egy nyolczadrész oldal 2 frt. A 30 kr. bélyegilletéket a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Néhány szó tanító-egyesületeinkről.

— Második közlemény. —

Minden dolog, mely önmagában birja hiányait, előbb-utóbb pusztulni kénytelen. Azonban, úgy vélem, nem volna helyes bevárni, míg az oszlop teljesen elkorhad és magától kidől: mert ha zuhanása nem is fenyeget életveszéllyel, az okosság mégis azt parancsolja, hogy az idő intő szavát figyelembe véve, a megelőző intézkedéseket már most megtegyük, amikor még — nem késő.

A jelenleg általánosan érvényben levő munkarendszer rossz, tehát meg kell változtatni.

És ez most, midőn az 1896. kongresszus határozatából kiindult országos szervezkedés által teremtett egység létrejött, kétszeresen szükséges. Mert midőn feltétlen jelentőséget tulajdonítunk annak a törekvésnek, mely az eddigi különálló, megosztottan élő szervezetben — vérmes reményeink és türtőzhetetlen vágyaink teljesítéseként — szoros kapcsolatot létesített s az ország kath. tanítóegyesületeit egy nagy egyéniséggé összeforrasztotta; akkor súlyt kell fektetnünk arra is, hogy a nagy egységes szervezet működését a kisebb individuumok tökéletlen működésükkel legalább is meg ne zavarják. Mert ne áltassuk magunkat: *egy nagy szervezet működése csak akkor lehet tökéletes, ha a kisebb egységek működésének törvényeit kellően, sőt lehetőleg egyformán* (az általánosítás itt bizonyára nem esik az egyéniségek rovására) *szabályozzuk*; ha ezek működésébe beleviszszük azt, ami azokban eddig hiányzott s ami kifejezője az életnek, ami meleg, tapadó erőt biztosít az összeköttetésnek: ha t. i. új életerőt, eleven lüktető szellemet: *a tanulás vágyát, a munkaszereket, a közös érdekek önzetlen szolgálatának készségét* beleviszszük a meglassúdott vérkeringésbe.

Nagy átalakulások hatalmas eszközöket igényelnek.

Én tudok egy olyan munkatervet, mely a legnagyobb mértékben megérdemli bámulatunkat s ez az a híres 10 pont, melynek nagynevű szerzője *Petrovics József*, kalocsai igazgatótanfelügyelő.

Ezen kitűnő alkotás 10. évfordulója alkalmából egy elhatározás érlelődött meg bennem: hogy azt (bár elég szerénytelenül: a szerző megengedésének kikérése nélkül, de mégis utólagos jóváhagyásának, inkább: elnézésének reményében) — *megismertetem*. Sajnos, hogy ilyen országos érdekű dolog, mely a katolikus tanító-egyesületek ujjaalakítására hivatva van és csak egyedül van hivatva — 10 év után — ismertetésre szorul. Holott silány elméletek, lehetetlen és képtelen tanok, melyeknek terjedése elé száz akadályt gördítenek, mihamarabb belefészkelődnek a közfelfogásba és a gondolkozók bámulatára: országszerte grasszálnak. Szinte bele kell törődnünk, hogy az üdvös eszmék közös sorsa: az agyonhallgatás.

E munkarend nagybecsű hatásait közvetlen szemléletéből és tapasztalataimból ismeremiután saját egyesületünkben 6 év óta használatban van. Az őszinte meltatlankodás érzete tör ki belőlem, midőn — hivatottság nélkül bár, de némi illetékesség tudatában — e 10 pont érdekében tollat ragadok.

Egész terjedelmében ide iktatom e pontokat.

1. Köteles a központi választmány a legközelebbi közgyűlésen előadandó tantételeket az évi közgyűlés megtartása után legkeőbb egy hónap alatt kitűzni. 2. A kitűzött tantételek közül egy mindig pályatétel legyen. 3. A pályázatra ki nem tűzött egy vagy több tantétel kidolgozására a választmány az egyesület tagjai közül kérjen föl egyeseket. 4. Mind a pályázók, mind pedig azok, kik a tantételek kidolgozására választmányilag fölkérettek, tartoznak kész munkálataikat a tétel kitűzése,

illetőleg közlése után 3 hónapra — a pályázók a választmány által megállapított formában — az elnökséghez beküldeni. 5. A beérkezett munkálatokat¹⁾ az elnökség sokszorosítottja s a tanító-egyesület keretébe tartozó minden egyes espereskerületnek²⁾ küld egy-egy példányt. 6. A ft. esperes urak megkértenek, hogy ezen munkálatokat a kerületükbe tartozó községekben az iskolaigazgatók — és a tanítókkal, mint egyesületi tagokkal, közlés végett köröztessék. 7. Az ekként körözött munkálatokat az ugyanegy községben lakó egyesületi tagok, a munkálat megérkezése után 14 nap alatt³⁾ kötelesek tanulmányozni és közös ülésben felolvasni és megbeszélni.⁴⁾ Ott, hol a községben legalább három egyesületi tag van, kötelesek az ily. értekezletről jegyzőkönyvet fölvenni, a munkálatra vonatkozó észrevételeiknek az egyesületi közgyűlésen leendő előadására kebelükből egy előadót kijelölni. Nem zárja ki az ily. előadónak megválasztása azt, hogy bármely egyesületi tag is a közgyűlésen felolvasott dolgozathoz szabadon hozzászólhasson. 8. Az egyes községekben felveit értekezleti jegyzőkönyvek a munkálatokkal együtt az egyesületi elnökséghez szinten beküldendők. 9. A központi választmány köteles a jegyzőkönyvileg beérkezett észrevételeket a közgyűlés előtt összeegyeztetni, azokat megvitatni és ezen vita alapján, esetleg szavazás mellett is, a dolgozatokból és észrevételekből levonható tetteket vagy határozatokat formulálni és azokat a vita befejezése után a közgyűlésnek előterjeszteni. 10. A közérdekeltség fölkelése tekintetéből, de meg azért is, hogy az egyesületi tagok igényeinek inkább megfelelő tantételek kerüljenek kidolgozás alá fölkeretnek az espereskerületi tanácskozmányok, egyes tettelek beküldésére.*

Elfogulatlan ítélkező könnyen belátja, hogy a legvérszegényebb szervezetet ujjaalakítsa. E munkarend az *egyesületi tagok összeségtét foglalkoztatja* s így mindenkinek fölkelti önbecsületét, melynél pedig hatalmasabb rúgója az önképzésnek nem létezik. Ezzel a renddel *alaposan lehet előkészíteni a közgyűléseket*. Hisz könnyen elképzelhető, hogy ha minden egyes helyi tanítótestület hosszabb tanulmányozás után, együttes ülésben legalább egyszer beható eszmecsere tárgyává teszi a vitatételt, akkor a kijelölt eszmekörben mindenki kellő otthonosságra tesz szert. A hol azután megvan az átnézet, tiszta a fogalom, ott nincs készületlenség, melynek süppedékes ingoványában bujan tenyésznek a vizenyős beszédek: a nád, a

¹⁾ Vitatételek.

²⁾ Ha lehet, minden tanítótestületnek, sőt minden egyes tanítónak.

³⁾ Természetes, hogy e határidő a szükséghez képest 90—120 napra is kiterjeszthető.

⁴⁾ Nehéz kérdéseknél kívánatos, hogy több értekezlet tartassék.

sás és a békalenese: ott megszűnik a lelki felgyelmezatlenség, melynek modorában — hogy gyöngye portékáján túladhasson — gyakran zajosan érvényesül a vásári tohuvabohu.

Ellenkezőleg! Ezek romjain felépül a nemes modoru parlamentarizmus, melynek keretében a vitatkozás komoly és érdemes jelentőséget nyer, széles méretei mellett oly tárgyilagossá lesz, mint egy átlatszó kristály; minélfogva a gyűlések tanulságossá és az egyesülés hatalmas lélekalakító eszközeivé válnak.

De minden jellemzésnél nagyobb ékesszó-lással beszél a példa.

A példát a Bajavidéki tanítóegyesület életéből veszem. És hogy annál jellemzőbb legyen, a Petrovác-féle munkarend meghonosításának első idejéből: az 1895. és 1896-iki kísérleti évekből veszem adataimat és ezeket a régi rendszer eredményével összehasonlításban bemutatom.

A régi rendszer mellett 21 közgyűlés a tettek körül 93 tagot foglalkoztatott. De ha tekintetbe vesszük, hogy ezek közül sokan voltak, akiknek munkásságát két, három, négy, sőt 7—8 esetben is igénybe vették, akkor kitűnik, hogy azon idő alatt valójában csak 58 egyént látott el munkával az egyesület. Ez az egyedoldalu erőkihasználásnak meggyőző esete. Hasonlít ez az ugaros-karádi-féle birtokos gazdaságához, melyben állandó és intenzív művelés alatt csak kis részleteket tartanak: a nagyobb terület, befektetés és gondozás hiányában, parlagon hever s a sovány pusztaság, mely méhében őserőket rejt, elkényszeredett száraz avarnál és zörgő harasztnál egyebet nem terem.

Ezzel szemben az 1895. és 96. évi közgyűlés átlag 11 tanítótestületet és 60 egyént foglalkoztat s noha a tagok nagyobb fele még idegenkedik (ami együtt jár az újítással) s cselekvőleg még ekkor nem vesz részt a munkában, a különbség így is óriási. 1894 ig az ülések szellemi ellátása körül átlag 4-en foglalkoznak; 95-ben 10 tanítótestületben 57-en, 96-ban 12 testületben 64-en hozzák munkába szellemi erejüket. Ha a tagok jelenlegi számát vesszük (144), akkor a régi módszer mellett, a sor szigorú betartásával (évenként átlag 4 egyén) ugyanazon tagra csak minden 36. évben kerülne a sor; most a kötelezettség szigorú érvényesítése nélkül is évenként az átlagos szám (4) 15-szöröse foglalkozik és a közgyűléseken minden testületből legalább is egy-két tag komoly készülettel — beszél.

Összegezem e rend előnyeit. Dogmája: *keveset és jól*; jelszava: *okos munkafelosztás*; célja: *a tagok összeségének foglalkoztatása*; eredménye: *a tanulási kedv roppant fokozása és ezen úton a közgyűlések alapos előkészítése és ezek hatásainak növelése.*

Ezen érdemes dolgot a tanító-egyesületek megfontolásába ajánlom.*)

Novoth István.

A reáliák koncentrálása és a reáolvasókönyv az osztatlan elemi népiskolában.

(Folytatás.)

Ha a realismereteket mind a földrajzba szövenők, úgy az előbbi állításokat igazakul kel-
lene elfogadnunk. Ám a jó tanító nem úgy tesz. Ő a szülőföld és haza földrajzába csak azokat a történeti képeket (eseményeket, élet-
rajzokat) szövi be, melyeknek természete a tár-
sitással (egyesítéssel) nem ellenkezik. A tár-
sitásra nem alkalmas történeti képeket külön a felső osztályokban tárgyalja és pedig idő-
rendben azon történeti képekkel együtt, me-
lyeket már az alsóbb osztályokban a szülőföld és haza földrajza kapcsán előadott. Az alkot-
mánytanból a főbb dolgokat a szülőföld és haza ismertetésénél említi ugyan, de a felsőbb osztályokban az alkotmánytant mint külön tan-
tárgyat is szerepelteti és pedig analitikai tan-
menetben, minthogy a középosztályokban syn-
thetikai tanmenetben már tanulták a gyermekek. Csak a haza és külföld jellemző terményeit, úgyszintén a hazára és külföldre vonatkozó szív-
képző anyagot kapcsolja legottan a föld-
rajznak megfelelő anyagához; a szülőföldi ter-
ményekből, nemkülönben a szülőföldre vo-
natkozó szív-
képző anyagból azonban mind a közép, mind a felső osztályok számára egyaránt tárgyal évről-évre újabb részleteket. A ter-
mesztant, ember- és egészségtant, valamint a gazdaságtant külön részletekben ismerteti, mint melyek részint természetöknél fogva, részint mert érettebb felfogást igényelnek, a föld-
rajz keretébe nem illeszthetők s csak a felső osztályokban taníthatók.

Láttnivaló, hogy korántsem áll ama felfo-
gás, mikép a reáliáknak földrajzi alapon való egyesítése által bármelyik reálszak is rövidsége-
get szenvedne.

Áttérek már most értekezésemnek másik tárgyára, az osztatlan iskolai olvasókönyv kérdésére.

Sok osztatlan iskolában még manap is tan-
könyvek nyomán adják elő a reáliákat, az ol-
vasókönyvet pedig csak a tankönyvekből tanult reáliák támogatására, kiegészítésére használják fel. Az ilyen iskolák taneredménye többnyire olyan, hogy minden tantárgyból tudnak egy keveset a növendékek, de egyikből sem az egész; a mellett az olvasásban még a gépíleges készséget sem érték el. E jelenség oka abban rejlik, hogy a tanító szétforgácsolta a ren-

*) Az aggodalmaskodók megnyugtására fölemlítem, hogy a rendszerváltozás semmiéle rázkódással nem jár. Anélkül, hogy az alapszabályokat módosítani kellene, a közgyűlés kötelező érvényűvel egyszerűen megsza-
vazza e pontokat.

delkezésére álló amugy is kevés időt a tan-
könyvek és az olvasókönyv olvasmányainak külön-külön magyarázgatásával, minek folytán sem a reáliákra, sem az olvasás gyakorlására nem juthatott annyi idő, hogy mindkettőre nézve a kivánt taneredményt elérhette volna.

Egész másképen áll a dolog, ha a reáliákat kizárólag csak a reáolvasókönyv nyomán tanítjuk. A reáolvasókönyv mellett a tanító nem kénytelen idejét külön a reáliák, s külön az olvasmányok tárgyalására elfecsérelni, hanem a mit a reáliákból megmagyaráz, ugyanazt az olvasókönyvből is olvastatja. Szamba véve még azon előnyt, hogy az olvasmányok sokszoros előlvasása által a reáltananyagot már az iskolában is jóformán elsajátítják a gyermekek: a reáolvasókönyv az osztatlan iskolában nem ajánlható eléggé.

A reáolvasókönyvnek azonban nem szabad terjedelmes, hosszú ismeretközlő olvasmányokat magában foglalnia; mert ilyenekből a tanuló önmaga nem képes a lényegét kivonni, s mindent a tanító lesz kénytelen vele kikeres-
tetni. Az ily tanítás sok fölösleges időpazarlással jár s a tanító testi szervezetét, különösen tüdejét, idő előtt megrontja. A reáolvasmányok legyenek szépen irt rajzok, részletesebb cik-
kek ugyan, melyeket élvezettel olvassanak a tanulók, de nyelvezetökre, terjedelmökre nézve mindig csak olyanok, hogy kezelésöknél az elő-
zetes tárgymagyarázatnak (szabad fejtegetésnek) közvetlen bázisául szolgálhassanak, hogy így a tárgymagyarázat az alaki vagy szöveg-
magyarázatot fölöslegessé tegye, s ezáltal a tanítónak annál több ideje maradjon a tan-
anyagnak tüzetesebb begyakorlására.

Somogy-Sz.-Keresztúr. *Fehérváry Ferencz.*

(Folytatása következik.)

Javaslat

az elemi számtanítás tantervéhez a négy alsó osztályban.

Tekintettel 1895-ben szab., 1896-ban min. eng. szám-
gépemre, melynek fölényéről (l. »Néprevelő« 1897. évi 42. sz., »Néptanítók Lapja« 1898. évi 50. sz.) hosszas gyakorlat és megvitatás folytán annyira meggyőződtem, hogy ezennel 200 koronát ajánlok fel annak, a ki be-
bizonyítja, hogy ez nem a legjobb az összes e nemű tanszerek közt.

I. Az egyesek tízig.

A számok (bár különböző egységben) ki-
rakhatók egymás mellett. Az egészekkel együtt a megfelelő, legalább 2-ed, 4-ed és 8-adrészt is lehet ismertetni, kiemelvén, hogy az egész 2, 4, 8 egyenlő részre váltható. Az arravaló feladványokat mindig aránylatban fejtjük meg, pl. 4 krajczár hány fillér? Ha 1 kr. 2 fillér, akkor 4 kr. 4-r 2 vagyis 8 fillér.

Hangoztassuk azt is, hogy 1-szer 2 = 2-szer 1, 1-r 3 = 3-r 1 sat.; 2-vel szorozzunk-
osztunk 2 és 3 izben is: 2-r 2-r 1, 2-r 2-r 2-r 1.

Tíznel (X) jól begyakorlandó a kiegészítés,

pl. a váltóra huzván 9, 8, 7-et sat. kérdem: hany van elfödve?

Egyesek tizen túl.

1. Két számot. pl. 8 a váltón, 7 a helyterén kirakva feladjuk: 8 és 7, mire a felelet: 8-hoz 2 a 7-ből marad 5. Így 9 és 2, 9 és 3, 9 és 4 . . . 9: 8 + 3, 8 + 4 . . . 9: 7 + 4 . . . 9: 6 + 5 . . . 9: 5 + 6 . . . 9: 4 + 7 . . . 9: 3 + 8, 9: 2 + 9.

2. Az összeadás módja (2 képzővel) ez: mint előbb, kirakjuk a képzőket, mondván: 8 meg 7 az: 8-hoz 2, marad 5, tehát tiz és öt X tiz mint sokaság az óraszámval irandó. L. a többit 1. alatt. A gyöngébbek kézen is utánozhatják: a váltó számát fejben, a helyterét ujjakon tartva.

3. Egyszerű kivonásnál csak a kisebbbitendő összeget rakom ki. pl. $\frac{X}{3}$ -ből 7 az: $\frac{3}{3}$ vagyis 6 (X, tiz és 3-ből 7 az: 3 és 3, vagyis 6. Így $\frac{X}{1} - 2, \frac{X}{1} - 3 \dots 9; \frac{X}{2} - 3 \dots 9; \frac{X}{3} - 4 \dots 9; \frac{X}{4} - 5 \dots 9; \frac{X}{5} - 6 \dots 9; \frac{X}{6} - 7 \dots 9; \frac{X}{7} - 8, 9; \frac{X}{8} - 9!$

II. Tizesek és tizedrészek.

Négyféle pénzünk: fillér, nikél, korona, bankó (vagy arany) egymás mellett állnak a számgép helyterén (9 f., 9 n., 9 k., 9 a.). A váltó korongjai azon pénz értékét veszik fel, a melyikkel azokat a mutató összeköti.

Tudjuk, hogy X (tiz) fillér = 1 nikél, X n. = 1 korona, X k. = 1 arany: ennek alapján könnyű egyik pénzegységről átmenni a másikra. Így számlálva lesz: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 9 + 1 = X fillér, beváltva = 1 nikél a váltón, honnét levisszük a helyterre: 1 n. X f. = 1 + 1 n. = 2 n. Ugy 9 n. 9 + 1 f. = 9 n. X f. = 9 + 1 n. = X n.: beváltva 1 kor. a váltón és a helyterén 9 kor. után 9 + 1 = X kor., beváltva = 1 arany a váltón és a helyterén.

A korona helyén méter, liter, gramm, alma, dió sat. is számba vehető: így lesz X m., l. gr. 1 tizes egység, X almából 1 tizes csomó. Szóval bármiből X-et beválthatunk 1 tizesre, mely új nagyobb egységet képez. Ezzel tovább számlálunk (a tizes közneve *tizen* lévén): 11, 12 . . . 19, 1X (tizentiz), beváltva = 2 tizes, melynek közneve *húsz*, 21 . . . 29, 2X (huszontiz), beváltva = 3 tizes, vagyis harmincz, 31 . . . 39, 3X (harmincztiz) beváltva 4 tizes, vagyis negyven, 41 . . . 49, 4X, beváltva = 5 tizes, vagyis ötven, 51 . . . 59, 5X, beváltva = 6 tizes, vagyis hatvan, 61 . . . 69, 6X, beváltva = 7 tizes, vagyis hetven, 71 . . . 79, 7X, beváltva = 8 tizes, vagyis nyolcvan, 81 . . . 89, 8X, beváltva = 9 tizes, vagyis kilenczven, 91 . . . 99, 9X, beváltva 9 + 1 tizes, vagyis X0 (tiz tizes).

Viszont 1 tizes egység is felváltható X kisebb egységre. pl. 1 arany X koronára, 1 tizes csomó alma X almára. Ennélfogva 1 kor., 1 alma a tizesnek tizedosztálya.

Valamint a korona felváltható X nikélre, úgy az alma is felosztható X darabra; de a

mint e darab már nem egész, úgy a nikelt sem tekintjük egész, hanem részegységnek.

Az oly egységet, mely egészekre nem osztható (vagy váltható), alapegység-, egyes- vagy egyednek hívjuk.

Alma, tojás sat. természetes, korona, méter, liter, gramm törvényes egyedek képeznek. Ezek tizedosztályát tizedrészeknek mondjuk.

Az egyed helyét magas ponttal szokás megjegyezni, mint az a számgépen látható: ettől balra helyezük a tizest, jobbra a tizedrészt.

A tizes világneve deka, a tizedrésze deczi. Ha tizes- vagy tizedrés-egységet szorzunk, nyerjük a tizes- vagy tizedrés-számokat, így 3-r 10 = 30, 5-r 0.1 = 0.5.

Összeadásnál minden X tizedrészt beváltunk 1 egyesre, minden X egyest 1 tizesre: 8 + 7 = $\frac{X}{5}$ = 15; 4.9 + 5.1 = 9.X = 10; 0.8 + 0.7 = 0. $\frac{X}{5}$ = 1.5.

Kivonásnál ha kell, 1 tizest X egyesre, 1 egyest X részre váltunk, 13 - 7 = $\frac{X}{3}$ - 7, úgy 10 - 4.9 = 9X - 4.9 = 5.1.

Pótkivonásnál kerülővel teszszük ugyanezt, t. i. a kisebbbitendőnek előlegezünk X-et, ($1\frac{X}{3}$), hogy ezt mint nagyobb egységet vegyük vissza, nem külön, hanem az egynevű kivonandóval együtt ($1\frac{X}{3} - 17$): 85.2 - 37.4 = 4 meg 6 (a váltón) és 2 (helyterén) vagyis 8 (leirva), az: $\frac{X}{2}$, marad (a X helyett levonandó) 1, 1 meg 7 az 8; 8 + (2 és 5 vagyis) 7 (leirva) az: $\frac{X}{5}$, marad 1, 1 meg 3 az 4; 4 + 4 (leirva) az 8.

Számolás közben tehát csak 1 tizest kell egyesekre, s csak 1 egyest tizedrészekre váltani. pl. 60 (egyesig) = 5X, 25 (tizedrészig) = 24X, 30 = 29X.

Kettőzés-felezés induljon ki 0.1, 0.3, 0.5, 0.7, 0.7-ből, s vissza 9.4, 76.8, 64, 89.6, 57.6, X0, 90, 80-ból.

Emeljük ki, hogy 2-r 2-r 1 = 4-r 1, 2-r 2-r 0.1 = 4-r 0.1, 2-r 2-r 10 = 4-r 10, 2-r 2-r 19 = 4-r 19; 2-r 2-r 2-r 1 = 8-r 1, 2-r 2-r 2-r 10 = 80, 2-r 2-r 2-r 0.1 = 8-r 0.1, 2-r 2-r 2-r 19 = 89.

Írásban, mivel csak 9 számjelünk van, minden X egységet 1 nagyobb egységre váltva kell leirnünk.

Az egyesek helyét itt is magas ponttal jegyezzük meg; a tizest az egyes elé, a tizedrészt az egyes mögé írjuk, 24.2.

Mivel a tizest és tizedrészt csak az egyesről határozhatjuk meg, azért ennek hiányoznia nem szabad; s ha egyesünk nincs, magát a helyet kell lerajzolni, nem ugyan □, hanem a folyékonyabb 0 alakban, tehát 20.2, 0.6.

A pontot tizedespontnak nevezzük, mert csak akkor használjuk, mikor tizedrészek következnek; egyébkor az utolsó hely mindig az egyedeké.

Ha az egyest nem tiz részre váltjuk, akkor a részegység meghatározása végett az 1, mint számlálóhoz, hozzá kell írunk a váltószámot, mint nevezőt.

Igy $1_2, 1_3, 1_4 \dots (\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{4} \dots)$; ez írásmódról tört a nevék.

A törtegyes szorzásából származnak a törtszámok, $2 \cdot r 1_3 = 2_3, 3 \cdot r 1_5 = 3_5$.

Számolásközben csak a számlálóval foglalkozunk, a nevező csak az egység jele: $3_4 + 5_4 ? 4_5 - 3_5 ? 2 \cdot r 3_7 ? 8_1$ fele?

A törteknél csak úgy előfordul a fel- és beváltás, mint a tizes rendszerben, pl. $1_3, 2_3, 3_3$, beváltva $1_1, 1_{1,3}, 1_{2,3}, 1_{3,3}$, beváltva 2_1 s így tovább. Az egyest ilyenkor egyednek mondhatjuk, s 1 mint nevezővel írjuk le, pl. $2 \cdot r 3_2 = 6_{1,2} = 7_{1,3}; 6_{1,4} - 1_{1,3} = 5_{1,5} - 1_{1,3} = 4_{1,2} = 4_{1,2}$.

Ezekből látható, hogy a) minden egység az egyednek szorzása vagy osztása által származik; de míg szorzó csak 10 lehet, osztóul minden szám használható: $1_3, 1_5, 1_{1,2}$. Az írásmód szerint az egység vagy helyegység (10, 01), vagy törtegyes ($\frac{1}{3}$); a szám is helyszám (30, 05) vagy törtszám ($\frac{2}{3}$).

b) Mivel minden szám valamely egység szorzata: az egység és a szorzó (számláló) a teljes szám alaptényezői, így 70, 08, 25, 35 alaptényezői: 7 és 10, 8 és 01, 25 és 01, 3 és 15. (Folytatása következik.)

A „NÉPNEVELŐ” tárczája

A pécsi egyházmegyei tanítók dolgozatának bírálata.

Az egyhm. tanítók által a múlt évben kidolgozott tételek bírálatát a következőkben közlöm a tanítói karral:

Az 1868. XXXVIII. t.-cikk keretében készült püspöki rendtartás a többek között arról is intézkedik, hogy az egyházmegyei tanhatóság, megvitatás céljából, korszerű tételeket tüsszön ki, melylyel kedvező alkalom nyujtassék az önkiképzésre, s a kölcsönös érintkezés kapcsán az egyleti szellem ápolására, s a kath. tanügy minden irányu fejlesztésére.

»A Kath. népiskolai hitoktatás körül miféle teendői vannak a tanítónak: 1. ott, a hol rendszer hitoktató van, és 2. ott, a hol hitoktató nincs?« című tételt az egyházmegyei tanítók közül többen alapos tájékozottsággal, és ebbeli kötelezettségük tudatában fejtegették s dicséretes buzgóságot tanúsítottak, a jelzett tétel által kontemplált szándék és kívánatos megvalósításában! Ellenfeleink a győzelem biztos sikerét kizárólagosan a tömör és tervszerű egyesülésben keresik. Nekünk is szervezkedniük kell, s a védelemre készen állani! A mélyen megbézzett társadalom sorsán segíteni csak egy mód van, ha a hitoktatók és tanítók, a vallásos nevelés áldásait az ártatlan gyermeki szívekbe csepegtetik. E szent és magas cél elérésére kezdet fogni és tömörülni valóban a legnemesebb feladatok egyike! Az egyházmegyei hatóság, a fentebbi tétel kitzésével kötelelességszerűleg módot akar nyujtani, az il-

letékes tényezőknél, hitoktatók és tanítóknak a mutatkozó veszedelmek elhárítására, hogy a helyzet komolyságát belátva, fokozottabb tevékenységgel és igazi buzgósággal karolják fel hivatásuk teendőit: »Aki nincs velem, az ellenem van, aki nem gyűjt velem, az szétszór.« Luk. 11. 32 mondja az isteni Üdvözítő. A vallástalanság és hitetlenség szomorú következményeit többé-kevésbé mindnyájan érezzük és ha körültekintünk, mindenütt csak az elégedetlenség és kétségbeesés panaszait, az öngyilkosságok számtalan eseteit tapasztaljuk, mint ugyanannyi tanújeleit a belső meghasonlás és feledt lelki állapotnak, melybe rendszeresen azok jutnak, kik a vallás-erkölcsös nevelés és tanítás áldásaitól, s e szerint a keresztény hit világtól megfosztva, hitüket, reményüket az egy igaz Istenbe, az örökéletbe elvesztették. »Justitia elevat gentem, peccatum miseros facit populos.« Az igazság felemeli a nemzetet, a bűn nyomorultakká teszi a népeket« — mondja az írás. Bármily nagy legyen is korunk romlottsága — de nem orvosiolhatatlan. Az élő hit ismét mindent jóra változtathat, s az Istennel a világba ismét életet és békét hozhat. »En vagyok az út, az igazság és élet« — mondja az Üdvözítő — ezen útra az emberiséget csak a keresztény házi és iskolai nevelés és tanítás képes visszavezetni. Ebből következik a keresztény szülők, tanítók és hitoktatók magas hivatása, mulhatlan kötelessége. »Ti atyák — írja szt. Pál apostol az ephesusiakhoz 6. 5. — neveljétek gyermekeiteket az Ur tanításában és fenytékében«; és Timothushoz I. 5. 8. »Aki övéinek, különösen hazának gondját nem viseli, rosszabb a pogánynál.« Az első keresztények e parancsot oly lelkiismeretesen teljesítették, hogy Aranyszájú szt. János szerint: »amint a gyermekek eszük használatára jöttek, a szülők által az apostoli hitvallásra, imádságra és az isteni tisztelet szokásaira tanítottak.« Napjainkban, fájdalom, igen sok gyermek, midőn iskolába kezd járni, sem keresztet vetni, sem imádkozni nem tud, mert mint Aranyszájú szent János megjegyzi: »A gyermek minden rosszágának a mi hanyagságunk oka, mert mindjárt kezdettől nem szoktattuk őt jámborságra és Isten felelmére.« A gondatlan szülők mulasztásait pótolni, s a kor szelleme által a gyermekek ártatlan lelkületén ejtett sebeket orvosolni, a gyakorlati életre szükséges ismeretekkel őket ellátni, szóval a szülőket helyettesíteni, kik mindezekre képtelenek, vagy ebbeli kötelességeik teljesítésében akadályozták — az iskola van hivatva; mely velük karöltve képes csak eszközölni azt, hogy a gyermekek szívébe mindazon elveket és igazságokat be-csepegtethesse, melyek azokat jámbor keresztényekké és vallásos polgárokká, e szerint tehát valódi hazafiakká is képezhetik. Ime ebben áll a hitvallásos iskola és a benne működő közegek feladata és rendeltetése!

A vallásnak és erkölcsöknek elméleti és gyakorlati igazságait csakis az anyaszentegyház taníthatja, alkalmas tankönyvekről és tanítókról gondoskodva, kik a hitoktatóknak kell, hogy önzellen és odaadó munkatársai legyenek; mert a valódi és hamisítatlan vallás-erkölcsös nevelés nem abban áll, hogy a hitoktató az iskolában hetenkint többször megfordul, hogy az ifjúságot minden jóra oktassa és serkentse, hanem különösen abban áll, hogy az iskolában semmi se taníttassék, ami a vallással ellenkezik, hanem minden tantárgy akként kezeltessek, hogy a keresztény élet szelleme a gyermek szívében mélyreható gyökereket verjen. Nemcsak a hitoktatónak, hanem a tanítónak is lelkiismeretbeli kötelessége a vallás-erkölcsös szellemet apolni, s az áldásos iskolai fegyelem megteremtésében vállvetve közreműködni. Amely iskola tanítója ezt elmulasztja, s a hitoktató működésétől, magát elszigetelve a hitoktatás körüli teendőit ismerni nem akarja, vagy a többi tárgyaknak a vallással való szoros összefüggését kétségbe vonja, nagy hibát követ el, mert a leglelkesebb hitoktató sem képes hetenkint két óra alatt, magára hagyatva célt érni és mert lehet ám vallásellenes olvasókönyvet is használni, s a történet s földrajzot úgy tárgyalni, hogy a kath. vallást és az anyaszentegyházat, valamint ennek szolgáit is tekintélyökben sértse, mi a gyermek élénk emlékében marad és benne szent vallása iránt közönyt és hidegséget ebreszt. Az iskola eszméje az egyházból fakadván, az minden időben, és joggal, az egyház leányának mondatott. E benső és fölbontatlan viszonyból magyarázhatók meg ama fontos kötelmek, melyeket az egyház és a haza az iskolát illetőleg a hitoktatókra és a tanítókra ró. Az ő sürgős kötelmeik közé tartozik, a tanuló ifjúságot a hitigazságokban laudakadlan buzgósággal oktatni, s e végből az iskolát példás szorgalommal látogatni, valamint az összes iskolai oktatásnak és nevelésnek vallásos irányt adni, gondosan kerülve mindazt, ami e fontos nevelési célt megakasztaná, s a gyermekek szellem-erkölcsi fejlődésének útjában állhatna. És miután az illető hitoktatók sok helyütt egyszerűs mind iskolai igazgatók is, a tanítók pedig az iskolaszéknek a jegyzői tiszttel megbízott tagjai, gondoskodniok kell arról is, hogy az iskolának egész szervezete és felszerelése, az újabb iskolai törvények követelményének teljesen megfeleljen, hogy a gyermekek az iskolát szorgalmasan látogassák, a szülőket, községi elöljárókat és kath. iskolaszékeket pedig kötelességük lelkiismeretes teljesítésére minden alkalommal buzdítsák és imígyen megczáfolják elleneink ragalmait és elnémuljanak rosszakaróink, kik fáradhatatlanul buzgólnak és nem kimélnék semmit sem, csak hogy az iskolát az egyháztól elválasztva, azt katolikus jellegétől

megfoszszák azon ürügy alatt, hogy az egyház a tanítás és nevelés terén, a felvilágosodott kor nagyobb követelményeinek nem tud megfelelni.

Pécs.

Hanny Gábor.

(Vége következik.)

Hivatalos közlések.

Irodalmi pályázat. A „Pozsony vidéki róm. kath. népmecélők egyesülete” központi bizottsága a f. é. április hó 20. án tartott ülésében, az október hóban tartandó közgyűlésre, a következő pályátfételeket tűzte ki: 1. Milyen legyen a földrajz tanításának módszere, hogy az átvett anyag maradandó értékű legyen? 2. Utmutatás adandó arra nézve, mit tehet a tanító a nép okserű gazdasági élete érdekében az iskolán belül és azon kívül? 3. Mivel fogjuk biztosítani a kilenczszázados magyar kath. népiskola jövőjét? A munkálatok, melyek legjobbjai 3—3—3 arannyal lesznek díjazva, folyó évi augusztus hó 31-ig bezárólag, az egyesület elnökségéhez, ngos Zandt Odön, prépost-kanonok, plébános urhoz küldendők. Pozsony, 1899. évi május 7-én. Zelliger Arnold, egyesületi jegyző.

**Az alsófehérmegyei róm. kath. tanító-egyesület 1899. május hó 4-ikén Magyar-Igenben tartotta tavaszi közgyűlését, a következő tárgysorozattal: 1. 8 óra-
kor ünnepies istentisztelet. 2. Gyakorlati tanítás a magyar nyelvből. Tartja: Pandur György magyarigeni tanító. 3. Elnöki megnyitó. 4. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 5. Tanítói hibák, azoknak eredete és leküzdése. Felolvassa Szász Károly gyulafehérvári tanító. 6. Jelentés a pályaművekről 7. Zene és liturgia. Felolvassa Fogarasi János. 8. A magyar kath. tanítók orz. bizottságától közzétett kérdések megvitatása 9. Indítványok. 10. A gyakorlati tanítás megbíralása, melyben a tagok vetek részt.**

Meghívó. A »Baranyavár vidéki tanító-egylet» folyó évi május hó 25-én, délelött 10 órakor Baranyavárott, a róm. kath. iskola helyiségben közgyűlést tart, melyre az egyesület tagjait és a tanügy barátait tisztelettel meghívja: Kisköszeg, 1899. április 25. én. Az elnökség. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó beszéd. Tartja: Jung Ferenc. 2. Elnöki jelentések. 3. A m. jegyzk. felolvasása és hitelesítése. 4. Gyakorl. előadás a törtek köréből. Tartja: Schmiedt György. 5. Jelentések a pénz- és könyvtár állapotáról. 6. Értekezés a történelem tanításának czéljáról. Tartja: Müller J. 7. Az alapszabályok módosítása. 8. Indítványok. 9. Tisztujítás.

Tanítói gyűlések. A »Segesd-egyházkerületi róm. kath. néptanító-egylet» folyó évi közgyűlését május 4-én Marczaliban a róm. kath. iskola helyiségében tartotta meg. Az érdekes gyűlés tárgysorozata a következő volt: 1. Szentmise »Veni Sancte«-val. 2. A mult közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 3. Elnöki előterjesztések. 4. Pénztárnoki számadás átvizsgálása. 5. Könyvtárnoki jelentés. 6. Kovács Béla gyakorlati tanítása az »Osztas a III-ik osztályban.« 7. A kath. tanítók országos bizottsága által kítűzött közérdekű következő tételek megvitatása: a) »A kath. tanítók és kántortnítók nyugdíj sérelme.« Előadó: Farkas János. b) »A népiskolai záróvizsgálatok mai rendszerének reformálása időszerű-e? S ha igen, mily alapelvek szerint volnának reformálandók e vizsgálatok.« Előadó: Gondos József. c) A magyar közzgazdasági életet újabb veszélyeztető szocialisztikus törekvésekkel szemben milyen munkát, magatartást várhat a magyar tanítótól az egyház? Előadó: Szabady Sándor.

VEGYESEK.

A kultuszminiszter köszönete. *Wlassics Gyula* közoktatásügyi miniszter köszöndő levelet irt *Vaszary Kolos* biboros hercegprímásnak, mert Duna-Mócs községében mintaszerű népiskolát építtetett s a szükséges iskolai butorzattal is fölszerelte.

Ünnepelt plebános. Lebenye község képviselőtestülete és közönsége április 29-én és 30-án ünnepelte meg szeretett plebánosának, *Kreskay* Antalnak szentszéki főnökké történt kinevezését és husz évi áldásos lelkési működésének évfordulóját. A plebános két évtized óta szeretettel foglalkozott a község ügyeivel s templomok, kápolnák és iskolák építése körül szerzett érdemet a népszerűsége. A képviselőtestület, ipartestület, tűzoltós társas-egyesületek április 29-én fáklyás-zenét adtak az ünnepeltnek a kit Boldini Rezső jegyző szép beszéddel üdvözölt. Másnap az ünnepi mise után a képviselőtestület díszes emlékiratot adott át *Kreskay*nak. A testületek sorra tisztelegtek ezután; *Pálffy-Daun Vilmos*, *Mosonmegye főispánja* és *Pogány József alispán* táviratban gratuláltak a jubilánsnak.

Pályázat ösztöndíjra. A budapesti tanítók segítőegyesületének igazgató tanácsa pályázatot hirdet a *Ferenz József* árvaalap két két-záz koronás, az *Erzsébet* árvaalap egy kétszáz koronás és a többi alap száz koronás ösztöndíjaira. Az ösztöndíjért csak egyesületi tagok pályázhatnak. A kérvények május 15-ig adhatók be *Walter Károly* titkárnál (VI. Ersek-u. községi iskola.)

A polgári iskolai tanárok képesítésének új rendje. A polgári iskolai tanárok és tanítónők képesítési vizsgálatáról új szabályzatot adott ki a vallás- és közoktatásügyi minisztérium. E szerint már az idei iskolaév végén is a tanári képesítő vizsgálat tárgyait másképp csoportosítják. Az eddigi két szakcsoport helyett öt csoportot különböztet meg az új szabályzat. Mindenik csoportban két vizsgálatot ír elő: alap és szakvizsgálatot. Az alapvizsgálaton a tanárjelölt melléktárgyaiból, a szakvizsgálaton fő tárgyairól mutatja be ismereteit. Ezentul a következő öt csoportból adnak majd oklevelet. 1. Magyar nyelv- és irodalom, történelem alkotmány és német nyelv és irodalom. Melléktárgyak: földrajz és statisztika. 2. Magyar nyelv és irodalom, történelem alkotmánytannal és a földrajz statisztikával. Melléktárgyak: a német nyelv és irodalom. 3. Algebra, geometria, fizika, vegytan és ásványtan. Melléktárgyak: a politikai és kereskedelmi számtan, könyvvitellel, ábrázoló geometria és a növénytan, állattan. 4. Algebra, geometria, ábrázoló mértan, politikai és kereskedelmi számtan, könyvvitellel. Melléktárgyak: Algebra, geometria, ábrázoló mértan, politikai és kereskedelmi számtan és könyvviteltan. Nevezetes pedig, hogy a tanárok és tanítónők vizsgáló bizottságát egyesítik és országos jeleggel ruházzák föl. A bizottság elnökévé a miniszter *Pauer Imrét*, a pedagógium és az *Erzsébet-nőiskola* gondnokát nevezte ki. Megjegyzendő még, hogy a szakvizsgálatra ezután csak azokat a jelölteket bocsátják, akik a pedagógiából és valamelyik fő tárgyukból az írásbeli vizsgálatot tartanak. A pedagógiai tárgyukból való szóbeli vizsgálat pedig mindenkor a szakvizsgálat keretébe tartozik.

Tizezer kötetes tanítói könyvtár. *Wlassics Gy.* közoktatásügyi miniszternél *Verédy Károly* vezetésével tiszteleggett a M. T. Kaszinójának küldöttsége, és bejelentette, hogy a kaszinó könyvtárát június 8-án átadják a nyilvánosságnak. A kaszinó elnökgazdája egyúttal kérte, hogy a budai pedagógiumban használatlanul heverő tanítói könyvtárt és muzeumot bizza a miniszter a kaszinó kezelésére. *Wlassics Gyula* miniszter kedvező választ adott, végleges intézkedése előtt azonban a kaszinó részéről garanciákat kér az iránt, hogy az állam tulajdonát felelősség mellett fogják-e kezelni. Azt hiszi, hogy mindenesetre valami állami tisztviselő felügyeletével kezelheti majd a kaszinó a könyvtárt és a muzeumot. Ezekről az ügyekről adjon be a kaszinó kimerítő előterjesztést s a miniszter, mint mondta, örülni fog, ha a fővárosi tanítóegyesületi életet ezen az uton is emelheti. A magunk részéről is a Magyar Tanítók Kaszinóját, otthonát oly központi helynek tartjuk, melyben úgy a könyvtárt mint a tanszermuzeumot a magyar tanítóság kivétel nélkül gyümölcsözően használhatná. A magyar tanítók kaszinóját megismerte és megszerette a magyar néptanítóság a milleniumi ünnepségek alkalmából, midőn önfeláldozó készséggel fogadta,

kalauzolta és otthonában szívesen látta e testület a tanítótestületét, felekezeti különbség nélkül. Legyen is a tanítók kaszinója az a központ, hol a magyar nemzeti közoktatás minden munkája, minden utógondolat nélkül, kartársi együttérzéssel foghat kezét egymással.

Rendelet a népiskolák kiegészítéséről. Az összes közigazgatási bizottságokhoz a kultuszminiszter a napokban nagyfontosságú rendeletet intézett, melyben a csonka népiskoláknak 5. és 6. osztályokkal és ismétlő iskolákkal való kiegészítését s sürgeti. A rendelet így hangzik: Az 1897/98 ik tanévre vonatkozó népoktatási statisztikai adatokból arról győződtem meg, hogy az ország 16.769 elemi népiskolája közt levő 11.927 egy tanítós, osztatlan elemi iskoláknak csak 59,8 százalékában, vagyis 7142-ben, — a 4842 több tanítós osztott elemi iskola közt pedig ezek 76,7 százalékában, — vagyis 3713 iskolában volt meg a törvényszabta 6 éves mindennapos évfolyam: összesen tehát csak 10.854 elemi népiskolában, 64,7% arányban tettek eleget az iskolaföntartók az 1863. évi 38. t.-cikk 1. §. és 48. §-ai azon rendelkezéseinek, mely szerint a mindennapi iskolázás hat évig tart, illetve a mindennapi iskolázás hat évfolyammal bir. Ugyancsak az 1897/98. tanévről egybegyűjtött adatokból meggyőződtem, hogy a 16.769 népiskola közül csak 13.880 mellett volt ismétlő iskola, tehát a népiskolák 17,3 százalékában nem volt elégtéve az 1868. XXXVIII. t.-cikk 50. szakaszában foglalt azon rendelkezésnek, a mely szerint a 12-ik évet betöltött s általában azon gyermekek, a kik a mindennapi iskola egész tanfolyamát bevégezték, az ismétlő iskolába kötelesek jární. Ez a hiány legfeljebb a községi iskoláknál, mert 1775 ilyen iskola közül csupán 575-nél és a felekezeti iskoláknál, mert 13361 ilyen iskola közül, 10779-nél volt ismétlő iskolai tanfolyam. Fölhivom e végből a közigazgatási bizottságot, hogy az elemi népiskolákban a törvényszerű egész hat évfolyamban az 5 ik, 6-ik osztálynak, továbbá az általános ismétlő, illetve az 1896. évi 60.764. sz. a. kiadott szervezet szerinti gazdasági ismétlő iskolának keresztülvitelére minden jellegű iskolánál a leggondosabb figyelemmel legyen az 5-ik és 6 ik osztály, valamint a három évfolyamu ismétlő iskolázás behozatalát elmulasztó népiskolák tanítóival szemben, a mennyiben azok felekezeti, az illető egyházi főhatóságokhoz forduljon — s a szükséghez képest jelentést tegyen — a mennyiben pedig állami-, községi-, magán vagy társulati elemi iskolai tanítóknál tapasztalás és mulasztást, a melyet az illetők, például az iskola fokozatos fejlődésével igazolni nem tudnának, e mulasztás megtorlására a maga rendes útján intézkedjék. Hasonló rendeletben kéri a miniszter az egyházi főhatóságokat is saját körükben való intézkedésre.

Köszönet. A budai felső esp. ker. papsága és tanító-sága az évente tartani szokott ker. sz. gyónást folyó évi április hó 12-én Pilis-Szántón, a ker. esperes székhelyén tartotta meg. A vett lelki jókért ez úton mond köszönetet a tanítótestület főt. *Galsmbos lazarisza* atjának és főt. *Konop János* esp. urnak. A tanítótestület nevében: *Nedbálek Lajos*, ker. ttest. jegyző.

Tanítói jubileum. A kath. tanítótestület egyik érdemes tagja *Toth Géza* jászói főtanító, a rozsnyó-egyház-megyei róm. kath. tanító egyesület elnöke, a napokban töltötte be tanítói működésének 25 éves évfordulóját. Tanítói buzgóságáról és a kath. népoktatáshoz való töretlen ragaszkodásáról országosan ismert tanfőfiút ez alkalomból az esperes-kerületi tanítói kör május 4-én tartott gyűlésében a kartársi szeretet és tisztelet megkülönböztetett nyilvánulásaiban részesítette. Mi is őszinte szívből üdvözöljük érdemes kartársunkat.

Tanítógyűlés. A veszprém egyházmegyei katolikus tanító-egyesület keszthelyi és sümegi köre május 2-án Keszthelyen közgyűlést tartott. Gyűlés előtt ünnepi istentisztelet volt. A tanácskozást *Pozsgár Gyula* elnök szép beszéddel nyitotta meg, a melyben *Hornig Károly* báró veszprémi püspöknek a tanítótestület iránti jóakarától hálával emlékezett meg. A jelentés előterjesztése után *Prosz Ignác* sármelleki tanító tartott gyakorlati előadást. *Fekete Gergely* alsó-zsidi plebános, egyház-

kerületi felügyelő pedig a magyar kath. tanítók bizottságának két vita-kérdéséről érkezett. E kérdések egyike: A népoktatás revíziójában, hogy óvhatók meg a kath. egyház jogai? A másik kérdés a kath. álláspont az állami tanképesítéssel szemben. A közgyűlés a tartalmas előadásért köszönetet szavazott a tanfelügyelőnek. Végül Pápay Sándor az iskolai záróvizsgákról érkezett.

Halálozás. Rozsnyó Irma székes-ővárosi tanító nő huszonnyolc éves korában elhunyt. A tűzoltó utcai községi iskola tanteszűlete külön gyászjelentést adott ki haláláról és testületileg vett részt temetésén. A temetőben Horváth László igazgató bucsuztatta el a halottat.

Szerkesztői üzenetek.

Lapunk szerkesztője május hó 6-tól Imre-utca 9. számú házába költözött; ezt azért tesszük közzé, hogy azon kartársak, kik őt levéllel megátnlakásán keresik fel, avagy személyesen ohajtanak vele egyben-másban értekezni, lakásváltoztatásról tudomással bírjanak.

Többeknek. Igen helyenvaló, hogy az iskolaszékek e hivatalos kath. tanügyi szakközlönyben, a „Népnevelő”-ben közlik a megüresedett állásokra vonatkozó pályázatokat. Lapunkat minden latin és görög szert. kath. népiskola tanítója megkapja s így minden héten 8-00 példányban hordja szét az ország minden részébe a közléseket. Csak arra kérjük a főt. iskolaszéki elnököket, hogy a vasárnapi szamba szánt közléseiket úgy közvetítsék, hogy mi azokat legkésőbb pénteken reggel megkapjuk. Ugyanekkor tisztelettel kérjük, legyenek szívesek a pályázatok szövegében a neveket és számokat lehetőleg olvashatóan kiírni. — L. I. Rudóbánya. Nem tudunk az illetők körebe jutni. Személyes érintkezés nélkül pedig vajmi kevés értéke van a jó szónak.

— H. Zs. Szíves készséggel tettünk eleget kívánásainak. — V. Gy. Kis-Maros. Ugy intézzük a közlemények beosztását, hogy sorát ejtsük. Kár, hogy igen hosszasan tárgyalja a dolgot s így több része már ált. hangoztatott kívánalmakat tartalmaz; azonban jó, ha újra és újra rámutatunk a nyugdíjtorvénynek a kath. tanítósággal szemben elkövetett méltánytalan elbánásaira. — Kötelesség vagy jog. A fennálló püspöki rendszabályzat előírja, hogy a tanító jelen tartozik lenni a hitoktató tanításain és ezt a pedagógia azzal indokolja, hogy a hitoktató magyarázatait halgatván, a begyakorlásra szánt két órában, ha szükséges, itt-ott újból megmagyarázza a hitoktató tanítása alapján a meg nem értett ismereteket. A váci egyházmegyében rendszeres okmányokkal nyerne felhatalmazást a tanítók a hittanítás ellátására. — T. L. Buzsán. A meghívót csak szombaton kaptuk, tehát már nem közölhetjük. — T. M. Magyar-Peterd. Üdvözl. Buzgókodása az iskola kath. jellegének megmentésére szép és követésre méltó. Intézkedtünk, hogy a jegyző — a ki postás is — ellenszenvét önnel szemben ne éreztethesse. A közlésre való cikkeknek sorát ejjük. — Sch. K. P. Család. Bár minden tanító követné az Ön példáját. Közzetesszük. — S. E. Csak előzetesen értesítse, készséggel állunk rendelkezésére. — R. E. Jolsván. Most közlik a lapok a tanítóképzőbe való felvetelre vonatkozó pályázatokat, a feltételek különbözők. Ily hirdetést közzétett az eperjesi, győri, kolozsvári, pozsonyi, szabadkai képzők igazgatósága. Forduljon ezek egyikéhez, a részletes feltételeket bizonyára megküldik.

Felölts szerkesztő: **Imber Károly**

Pályázatok.

Esztergom érseki megye.

A dráhóci hitközség róm. kath. elemi iskolához egy okleveles osztálytanító kerestetik 400 frtnyi évi fizetés, közös lakás és jutással. A községtől 300 frt. az államtól 100 frt. kiegészítési segély biztosítva van. Megkívánatik a magyar és tót nyelv. A vasárnapi ismétő-iskolát

a tanító felváltva vezeti. Kérvények az iskolaszéki elnökhöz július hó 10-ig nyújtandók be (Dráhóc, Nyitra-megye). Az állomás csakis jövő tanévvel elfoglalható. Rucska István, dráhóci iskolaszéki elnök, jubiláris áldozópap. 1—3

Besztercebányai egyházmegye.

Dóczy-fürészi (Bars m.) róm. kath. német kántortanítói állomásra május 21-ig pályázat hirdették. Évi fizetése a m. kir. államkincstartól 118 frt 50 kr., községi pénztárból 189 frt, stóla átlag 50 frt, 12¹/₂ pozsonyi mérő árpa, 2¹/₂ pozsonyi mérő zab, 1 szekér széna, 3 kert, 1 kat. hold és 996 □ öl jó szántóföld, 11 hold és 911 □ öl rét, 14 hold erdő, ebből 42 métert a község felvágatja és befuvarozza. szántóföldeken a munkát megváltani akarja a község. Lakása: három szoba, konyha, pincze és gazdasági épületekből áll. Féljegygyel való utazás és ötödéves pótlékra számíthat. Csakis okleveles pályázhat, személyesen jelentkező előnyben részesül. Bélyeges folyamodványok iskolaszékre czimezve. Csellár József plébánosnak küldendő.

Szepesi egyházmegye.

A szepesmegyei alsóerdőfalvi (Tátrafüred legközelebbi szomszédságában) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdették. Jövedelem 400 frt. Tanító-nők is pályázhatnak. Nyelv: német-magyar. Breznyák János, esperes plébános Nagy Szalók.

Veszprémi egyházmegye.

Az eösküi (Veszprém-m.) róm. kath. kántortanítói állás megüri. betöltése május 24-én lesz. Fizetése mindenképp 643 frt-ra megy évenként. Tannyelv magyar. Tanulók száma 80—85. Személyes megjelenés kívántatik Kelt Eöskün. 1899. május 1-én. Iskolaszék.

Kaphatók!

Orgona darabok: Liszt: Ave Mária 70 kr., Mozart: Fantasia F-moll 1 frt 10 kr., Berens Fantasia C-moll 1 frt 10 kr., F. cher: Album (Pálme) 1 frt 40 kr., Grieg: Compositionen 1 frt 40 kr., Hesse: Album 2 frt 10 kr., Hegedű darabok: Album 70 kr., Strauss-Album 2 frt 10 kr., Pagonini: 24 Capricen 1 frt 10 kr., Petri: Künstler Etüden 1 frt 35 kr., Rust: Sonate B dur 70 kr., Zongora darabok: Verdi: Trovatore 2 frt 10 kr., Schumann: Faust 2 frt 10 kr., Herold: Zampa 1 frt 10 kr., Flotow: Stradalka 2 frt 10 kr., Weber: Ouverture 90 kr., Schuman: Album 1 frt 10 kr., Schatzkästlein 70 kr., Schulhof: Salon táncok 1 frt 40 kr.

„Hirdető Salon“

kiadóhivatala.

Budapest, I., Fehérvári-út 28.

Orgona-építési műintézet. RIEGER TESTVÉREK

BUDAPEST, Garay-utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Oszt. - Szil.) cs. és kir. udv. orgona-gyáranak fiókja. Legolcsóbb áron kiváló orgonákat szállítanak. A czég 25 évi fennállása óta

700-on felül új orgonát

épített, melyek közül 255 esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországra, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországra szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Budapest, Buschmann F. könyvnyomdája (Harisch-bazár).